

עם ביאור
הפטר והפסוק

זהר הקדוש

פרשת מקץ • חומרת עבירות קלות

רבי אלעזר מביא דוגמא לעבירה קלה שהוא נטילת ידיים שחרית, שבכוח זה יכול להחליש או לחזק כחו של היצר הרע.

הא תנינן - הרי למדנו (לעיל בראשית נג), **דכד בר נש קם בצפרא, בעי לאסחא ידיו מגו נטלא דמיא** - שכאשר האדם קם בבוקר, צריך ליטול

ידיו מתוך כלי מים הנקרא 'נטלא', **דאיהו מאנא ליטול מניה מיא** - דהיינו כלי חשוב שכשר לנטילת ידיים, ומיוחד לצורך זה שאין שותים ממנו. ואם נוטל ידיו על ידי אדם אחר, צריך שיהיה **מגו מאן דאסחי ידיו בקדמיתא, כמה דאוקמוה** - מאדם שכבר נוטל את ידי תחילה, כדי שלא יטמא ידיו את המים, וכמו שביארוהו (שם). ומוסיף

רבי אלעזר, **ותא חזי** - ובוא ראה, **בגין נטלא דא, אוקימנא מלה** - בגלל כלי זה הנקרא 'נטלא', העמידו הדבר שמברכים 'על נטילת ידיים' על שם ה'נטלא'. ומבאר עוד רבי אלעזר, **ותו** - ועוד צריך להזהר אם נוטל את ידיו בעצמו, **דבעיא ליה לבר נש לנטלא ידא ימינא בשמאלא, ויסתחי ימינא מן שמאלא** - שצריך האדם ליטול יד ימינו עם יד שמאלו, באופן שיתרחץ יד ימינו מיד שמאלו, **בגין לשלטא ימינא על שמאלא**, - כדי להשליט ימין שהוא מידת החסד על שמאל שהוא מידת הדין, בזה שיד שמאל משתעבד ליד ימין. והיינו שימלא את הכלי במים כשאוחזו ביד ימינו, כי מים רומז על מידת החסד שהוא צד ימין, ואחר כך יעביר את הכלי ליד שמאלו ויערה מים על יד ימין, ובגין **כא איהו נטילא** - ובגלל כן תיקנו ענין הנטילה, כדי להגביר את מידת החסד שהוא יד ימין, על מידת הדין שהוא יד שמאל. **ועל דא, מאן דנטיל ידיו, יטול ימינא בשמאלא** - ועל כן מי שנוטל ידיו, יטול יד ימין על ידי יד שמאל, **לאשלטא ימינא על שמאלא** - כדי להשליט ימין שהוא מידת חסד על שמאל שהוא מידת הדין, **בגין דלא יתיב דוכתא ליצר הרע לשלטא כלל, והא אוקימנא** - כיון שלא יתן מקום ליצר הרע שהוא מצד שמאל לשלוט כלל, והרי ביארנוהו (שם).

ומביא רבי אלעזר ראה שיש להגביר תמיד את הימין.

תא חזי - בוא וראה שלעולם ההנהגה של מידת ימין עדיפה מהנהגה של מידת שמאל, שהרי **בשעתא דדינא בישא שלטא, לא אתיב ידיה מלאבאשא** - בשעה ששולט מידת הדין הרע שהוא צד שמאל, אינו משיב ידו מלהרע שאפילו צדיקים ניזוקים, **ובשעתא דימינא שלטא על עמין** - ומאידך בשעה שצד ימין שולט על האומות שהם עובדי עבודת כוכבים ומזלות, כדי לתבוא לון - לשבר אותם, עם כל זה חייס קודשא בריך הוא עליהם, ולא שצי לון - הקדוש ברוך הוא חס עליהם, ואינו מכלה אותם, מחמת ששולט עליהם צד ימין.

במאמר זה רבי אלעזר מבאר שיש מי שמפחד ואינו יודע ממה מפחד, משום שעובר על עבירות קלות שדש בעקביו, ובהמשך המאמר מבאר שאם אינו נשמר מעבירות קלות, היצר הרע גורם שיעשה עבירות חמורות. ומביא דוגמא לכך מנטילת ידיים שחרית.

מבאר רבי אלעזר שיש מי שמפחד ואינו יודע ממה מפחד.

ויפר יוסף את אחיו והם לא הפירוהו' (בראשית מב ח). כדי לפרש פסוק זה, **רבי אלעזר פתח ואמר** לפרש את פסוק **'למה איך בימי רע עון עקבי יסבני'** (תהלים מט ו), ומפרש, **תא חזי** - בוא ראה, **תלת אינון דדחילין ולא ידעין ממה דאסחי ידיו, ואוקמוה** - שלושה אנשים מפחדים ואינם יודעים ממה הם מפחדים, כמו שביארו חז"ל (פסחים קיא): דהיינו, המקיז דם או המגלח שערותיו או הנוטל ציפורניו ואינו נוטל ידיו אחר כך. **אבל אית מאן דדחיל ולא ידע ממה איהו דחיל** - אבל יש מי שהוא שקול כשלושתם ומפחד ואינו יודע ממה הוא מפחד, **בגין אינון חטאי דלא ידע דאינון חטאין, ולא אשגח בהו** - בגלל אותם החטאים שאינו מבין שהם חטאים ודש בהם בעקביו, ואינו משגיח שלא לעבור עליהם.

ומסיים רבי אלעזר לפרש פסוק **'למה איך בימי רע, עון עקבי יסבני'**.

ומפרש רבי אלעזר, **ואיהו דחיל** - והוא מפחד **מ'ימי רע'**. ושואל רבי אלעזר, **מאן אינון** - מי הם הנקראים **'ימי רע'**, ומשיב, **אלין אינון יומין דאינון אודמנן בההוא 'רע'** - אלו הם הימים שהם מזדמנים באותו 'רע', ושאל רבי אלעזר, **ומאן איהו, ואלין אינון אקרונ** - ואלו הם נקראים **'ימי רע'**. ואלין **ממנן על אינון חובין דדשין בהו בני נשא בעקביהו** - ואלו ממונים על אותם העבירות קלות שאדם דש ודורך בעקב שלו, מחמת הרגילות שלהם.

ומביא רבי אלעזר ראה, שאם אינו נשמר מעבירות קלות, היצר הרע גורם שיעשה עבירות חמורות.

תא חזי - בוא ראה שאם אדם עובר על עבירות קלות סופו לעבור גם על עבירות חמורות, שהרי **כל אינון דאסחי ידיו, ארחייהו, כמה תחילי טהירין אודמנן לגבייהו, ומסאבי להו** - כל אלו שמטמאים את דרכיהם עם עבירות קלות, הרבה אגודות של מזיקים מזדמנים אליהם ומטמאים אותם עם עבירות חמורות, שהרי **בארחא דבעי בר נש למיהו, בההוא ארחא מדברין ליה ממש** - בדרך שאדם רוצה ללכת בו, באותו דרך ממש מנהיגים ומוליכים אותו. ובאופן זה גם אם **אתי בר נש לאתדפא, כמה אינון דמסייעין ליה** - בא האדם להיטהר, הרבה הם אלו שמסייעים לו להיטהר.

'ויפר יוסף את אחיו והם לא הפירוהו' (בראשית מב ח). **רבי אלעזר פתח ואמר** **'למה איך בימי רע עון עקבי יסבני'** (תהלים מט ו). **תא חזי, תלת אינון דדחילין ולא ידעין ממה דחילין, ואוקמוה**. **אבל אית מאן דדחיל, ולא ידע ממה איהו דחיל, בגין אינון חטאי דלא ידע דאינון חטאין, ולא אשגח בהו**.

ואיהו דחיל מ'ימי רע'. **מאן אינון 'ימי רע', אלין אינון יומין דאינון אודמנן בההוא 'רע'**. **ומאן איהו, דא יצר הרע, דאיהו אקרי 'רע'**. **ואית ליה יומין ידעין, דאתיחב ליה רשו בעלמא לאסחא לכל אינון דמסאבי ארחייהו, דמאן דאתי לאסתאבא, מסאבי ליה, ואלין אינון אקרונ 'ימי רע'**. **ואלן ממנן על אינון חובין דדשין בהו בני נשא בעקביהו**.

תא חזי, כל אינון דמסאבי ארחייהו, כמה תחילי טהירין אודמנן לגבייהו, ומסאבי להו, בארחא דבעי בר נש למיהו, בההוא ארחא מדברין ליה ממש. **אתי בר נש לאתדפא, כמה אינון דמסייעין ליה**.

הא תנינן (לעיל בראשית נג), **דכד בר נש קם בצפרא, בעי לאסחא ידיו, מגו נטלא דמיא, דאיהו מאנא ליטול מניה מיא**. **מגו מאן דאסחי ידיו בקדמיתא, כמה דאוקמוה** (שם). **ותא חזי, בגין נטלא דא, אוקימנא מלה**. **ותו, דבעיא ליה לבר נש, לנטלא ידא ימינא בשמאלא, בגין לשלטא ימינא על שמאלא, ויסתחי ימינא מן שמאלא**. **ובגין כה איהו נטילא, ועל דא, מאן דנטיל ידיו, יטול ידיו, יטול יד ימין על ידי יד שמאל, לאשלטא ימינא על שמאלא** - כדי להשליט ימין שהוא מידת חסד על שמאל שהוא מידת הדין, **בגין דלא יתיב דוכתא ליצר הרע לשלטא כלל, והא אוקימנא** - כיון שלא יתן מקום ליצר הרע שהוא מצד שמאל לשלוט כלל, והרי ביארנוהו (שם).

תא חזי - בוא וראה שלעולם ההנהגה של מידת ימין עדיפה מהנהגה של מידת שמאל, שהרי **בשעתא דדינא בישא שלטא, לא אתיב ידיה מלאבאשא** - בשעה ששולט מידת הדין הרע שהוא צד שמאל, אינו משיב ידו מלהרע שאפילו צדיקים ניזוקים, **ובשעתא דימינא שלטא על עמין** - ומאידך בשעה שצד ימין שולט על האומות שהם עובדי עבודת כוכבים ומזלות, כדי לתבוא לון - לשבר אותם, עם כל זה חייס קודשא בריך הוא עליהם, ולא שצי לון - הקדוש ברוך הוא חס עליהם, ואינו מכלה אותם, מחמת ששולט עליהם צד ימין.

תא חזי, בשעתא דדינא בישא שלטא, לא אתיב ידיה מלאבאשא, ובשעתא דימינא שלטא על עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, לתבוא לון, חייס קודשא בריך הוא עליהם, ולא שצי לון.

ומסיים רבי אלעזר, ובגין כה, כל מאן דאיהו חטי, באינון חטאין דדש בהו ברגלוי - ומשום כך, כל מי שהוא חוטא באותם החטאים שדש בהם ברגליו, לא ידע בהו, ודחיל תדירא - אינו יודע עליהם, ומפחד תמיד. אבל דוד מלכא הוה אסתמר תדיר מחובין אליו - דוד המלך היה נשמר תמיד מחטאים אלו, וכד הוה נפיק לקרבא, הוה מפשפש לון - וכשהיה יוצא למלחמה היה מפשפש בהם לחזור עליהם בתשובה, ועל דא לא דחיל לאגחא עמהו קרבא - ועל כן לא פחד להילחם עמהם במלחמה. וזהו שאמר דוד 'למה איך' - ואינו יודע ממה אני מתירא, משום 'בימי רע' - שהיצר הרע משליט עליו החיצונים בימים שיש לו שליטה, כי 'עון עקבי' יסבג' - יש לי עונות שאדם דש בהם בעקבותיו, וגורר אותי לעשות עוד עבירות חמורות.

ותא חזי - ובא וראה ארבע מלכין הוו - ארבע מלכים היו מאן דשאל דא לא שאל דא - מי ששאל זה לא שאל זה, דוד המלך כאשר רצה להלחם עם אויביו אמר 'ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד פלותם' (תהלים יח לח) הרי שלא פחד מלרדוף אחרי אויביו ואף להרוג אותם, מאי טעמא - מהו הטעם שלא פחד כלל מהם בגין דהוה אסתמר מאליו חובין - לפי שהיה נשמר מאלו העבירות שאדם דש בעקביו ולא יהיב דוכתא לשנאוי לשלטה - ולא נתן מקום לשונאיו לשלוט עליו, ועל דא פעי למרדף אבתריהו תדיר - ועל כן רצה לרדוף אחריהם תמיד ולא ירדפון אינו אבתריה למתבע חובי - ולא ירדפו הוה אחריו לתבוע ממנו חובותיו ויפול בידיהו - ואז יפול בידיהם.

אחר שביאר כי דוד לא פחד כלל מלערוך מלחמה ולהרוג באויביו, מבאר כי אסא המלך פחד יותר ולכן רק רדף אחרי אויביו ולא הרג אותם בעצמו:

אסא המלך הוה דחיל יתיר - היה פחד יותר מדוד אף על גב דהוה מפשפש בחטאיו - אפילו שגם הוא היה מפשפש בחטאיו, אמנם ולא קדוד מלכא - לא היה כמו דוד המלך, ולכן איהו פעי למרדף אבתריהו - הוא רצה לרדוף אחרי אויביו, ולא פחד מלהכנס ולהתחיל עמהם מלחמה, כי תחילת המלחמה היא סכנה מועטת ולא פחד שתעורר כנגדו מידת הדין, אמנם ולא יגיח לון - ולא רצה להלחם עמהם ממש ולהרוג אותם, אלא ויקטול לון קודשא בריך הוא - הקדוש ברוך הוא יהרוג אותם, כי עיקר הסכנה היא בתוך המלחמה, ופחד שתעורר כנגדו מידת הדין, וכך היה דכתיב - כמו שכתוב אצלו (דברי הימים ב' יד יב) 'וירדפם אסא והעם אשר עמו' וגו', הרי שרדף אחרי אויביו, וכתיב - וכתוב שם (שם פסוק יא) 'ויגוף ה' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה ויגסו הכושים' הרי שהקדוש ברוך הוא הרג אותם ולא אסא, הנה

מבאר כי יהושפט המלך פחד יותר מאסא, ולכן ביקש מהקב"ה שהוא רק יאמר שירה והקב"ה יכה את אויביו:

יהושפט מלך יהודה פחד יותר מדוד ואסא, ולכן אף הכי נמי הוה שאל - גם הוא היה מבקש מה' על הצלחתו במלחמה ואמר - והיה אומר לה' לא יכילנא למרדף ולא לקטלא - אני לא יכול לא לרדוף ולא להרוג את האויבים, אלא אנא אומר - אלא אני אזמר לפניך בשירות ותשבחות ואת קטיל לון - ואתה תהרוג אותם, והטעם שפחד כל כך אפילו לרדוף אחרי אויביו בגין דלא הוה מפשפש כל כך פאסא - לפי שלא היה מפשפש במעשיו כמו אסא המלך, ולכן פחד שתעורר עליו מידת הדין אפילו בסכנה מועטת של רדיפה אחרי האויבים, וקודשא בריך הוא עבד ליה הכי - והקדוש ברוך הוא כך עשה לו דכתיב - כמו שכתוב (דברי הימים ב' כ כב) 'ובעת החלו ברנה ונתלה' - ובזמן ההתחילו המשוורים שהעמיד יהושפט לשבח ולהלל לה' 'נתן ה' מארבים על בני עמון מואב וחר שער הבאים ליהודה' ויגסו' - נתן ה' בלב בני עמון ומואב ושעיר שבאו להלחם עם יהודה לארוב ולהלחם זה על זה, עד שכולם מתו.

מבאר שחזקיהו המלך פחד יותר מיהושפט, ולכן פחד אפילו לומר שירה, אלא ישן במיטתו והקב"ה נלחם עם אויביו:

חזקיהו מלך יהודה פחד יותר מיהושפט אף הכי נמי אמר - ואף הוא התפלל ואמר אנא לא יכילנא לא לומר - אני אינני יכול לא לומר כמו שעשה יהושפט ולא למרדף - ולא לרדוף כמו שעשה אסא ולא לאגחא קרבא - ולא לערוך מלחמה כמו שעשה דוד בגין דדחיל מאליו חובין דקאמרן - לפי שהיה פחד מאותם חטאים שאדם דש בעקביו שאמרנו, ופחד אפילו לומר, שלא תקטרג עליו מידת הדין איך הוא שמח על מפלת הרשעים, והרי יש בו גם כן איזה חטא, ולכן מה כתיב - מה כתוב אצלו (מלכים ב' יט לה) 'ויהי בלילה ההוא' - והיה בלילה ששב מלך אשור לצור על ירושלים 'ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמנים וחמשה אלף' שכולם היו ראשי גייסות 'וישפיתו בבקר' - וכאשר השכימו סנחריב ואלו שנשארו חיים בבוקר, והנה ראו איך כלם פגרים מתים, וחזקיהו הוה יתיב בביתיה ושיכב בערסיה - כי חזקיהו היה יושב בביתו וישן במיטתו וקודשא בריך הוא קטיל לון - והקדוש ברוך הוא הרג את כל מחנה אשור.

ובגין כה, כל מאן דאיהו חטי, באינון חטאין דדש בהו ברגלוי, לא ידע בהו, ודחיל תדירא. דוד מלכא הוה אסתמר תדיר מחובין אליו, וכד הוה נפיק לקרבא, הוה מפשפש לון, ועל דא לא דחיל לאגחא עמהו קרבא.

ותא חזי, ארבע מלכין הוו, מאן דשאל דא לא שאל דא. דוד אמר 'ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד פלותם' (תהלים יח לח), מאי טעמא, בגין דהוה אסתמר מאליו חובין, ולא יהיב דוכתא לשנאוי לשלטה. ועל דא פעי למרדף אבתריהו תדיר, ולא ירדפון אינון אבתריה למתבע חובי, ויפול בידיהו.

אסא הוה דחיל יתיר, אף על גב דהוה מפשפש בחטאיו, ולא כדוד מלכא, איהו פעי למרדף אבתריהו ולא יגיח לון, ויקטול לון קודשא בריך הוא, וכך הוה, דכתיב (דברי הימים ב' יד יב) 'וירדפם אסא והעם אשר עמו' וגו', וכתיב (שם פסוק יא) 'ויגוף ה' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה ויגסו הכושים'. (וכן) דוד מה כתיב ביה (שמואל א' ל יז) 'ויבם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם', אבל אסא איהו רדף וקודשא בריך הוא מחי.

יהושפט מלך יהודה, אף הכי נמי הוה שאל, ואמר לא יכילנא למרדף ולא לקטלא, אלא אנא אומר, ואת קטיל לון, בגין דלא הוה מפשפש כל כך פאסא, וקודשא בריך הוא עבד ליה הכי, דכתיב (דברי הימים ב' כ כב) 'ובעת החלו ברנה ונתלה נתן ה' מארבים על בני עמון מואב וחר שער הבאים ליהודה ויגסו'.

חזקיהו מלך יהודה, אף הכי נמי אמר, אנא לא יכילנא לא לומר, ואמר לא יכילנא לא למרדף, ולא לאגחא קרבא, בגין דדחיל מאליו חובין דקאמרן, מה כתיב (מלכים ב' יט לה) 'ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמנים וחמשה אלף וישפיתו בבקר ונתן ה' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה ויגסו הכושים' הרי שהקדוש ברוך הוא הרג אותם ולא אסא, הנה

נפשי צמאה לדעת
כל רז סודך
ויהי אור, ויהי יום
אור ויום רב אור הוא
(תהילים קל"ג)

וזהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

